

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

наук та інноваційно-методичної та

освітньої діяльності

О.Б. Жильцов

2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українська мова:

УКРАЇНСЬКА МОВА У ПРОФЕСІЙНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

спеціальність: 061 Журналістика

спеціалізація: Реклама і зв'язки з громадськістю

освітня програма: Журналістика (реклама і зв'язки з громадськістю)

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Інститут філології

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Українська мова: Українська мова у професійній комунікації» для студентів за освітньою програмою: Журналістика (реклама та зв'язки з громадськістю), 2016 р. – 34 с.

Розробник: Русаченко Наталя Павлівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови

Протокол № 2 від 14 вересня 2016 року

Завідувач кафедри української мови

(Караман С. О.)

Структура програми типова.

Години відповідають навчальному плану.

Заступник директора Інституту філології
з науково-методичної і навчальної роботи

(Заяць Л. І.)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичне планування навчальної дисципліни	7
III. Програма	8
IV. Плани практичних занять	12
V. Завдання для самостійної роботи	18
VI. Карта самостійної роботи бакалавра	21
VII. Система поточного та підсумкового контролю	22
VIII. Методи навчання	25
IX. Методичне забезпечення курсу	25
X. Питання до курсу	26
XI. Література до курсу	28
XII. Навчально-методична карта дисципліни	33

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Українська мова у професійній комунікації» є нормативною фаховою дисципліною, яка викладається для студентів денної форми навчання напряму підготовки 061 Журналістика (реклама та зв'язки з громадськістю).

Робоча навчальна програма є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою української мови на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для названої спеціальності.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання.

До майбутніх фахівців ставляться високі вимоги, які полягають не лише в досконалих знаннях фаху, а й у високому рівні володіння українською мовою, вільному користуванні нею у всіх сферах і особливо у професійній та офіційно-діловій.

Матеріал курсу передбачає поетапне вивчення орфоепічних, орфографічних, фонетичних, лексичних та граматичних норм української мови. Специфіка навчальної дисципліни полягає в тому, що одночасно із засвоєнням нового матеріалу активізується матеріал, попередньо вивчений у курсі сучасної української мови. Проте на відміну від шкільного курсу, у вузівському курсі більшу увагу зосереджено на загальнотеоретичних питаннях української мови.

Мета курсу – сформувати національно-мовну особистість, ознайомити студентів із нормами сучасної української мови у професійному спілкуванні, збагатити словник термінологічною, фаховою лексикою, прищепити чуття естетики мовлення.

Основні завдання навчальної дисципліни зводяться до:

- усвідомлення значення рідної мови не лише як засобу спілкування, а й як найважливішого джерела формування інтелекту і духовно-емоційної сфери особистості;
- засвоєння і систематизації теоретичного матеріалу з української орфографії та граматики, який сприятиме, зокрема, глибшому усвідомленню мовних норм;
- удосконалення володіння нормами української пунктуації;
- дотримання вимог культури усного й писемного мовлення та ін.

Після вивчення курсу студенти **повинні знати:**

- поняття "літературна мова", "мовна норма", функції мови;
- основні умови ефективного мовленнєвого спілкування, композицію публічного виступу;
- системно викладені теоретичні положення фонетики, лексики, фразеології, граматики сучасної української літературної мови;
- основні відомості про походження української мови;
- типологічні ознаки української мови на фонетичному та граматичному рівнях;

- орфоепічні, орфографічні, фонетичні, лексико-семантичні, граматичні, та стилістичні норми української мови;
- синтаксичні аспекти професійного мовлення, основні форми викладу матеріалу, структуру речень і словосполучень, особливості узгодження підмета з присудком.

Студенти повинні вміти:

- застосовувати орфоепічні та акцентологічні норми української літературної мови в усному спілкуванні, доречно використовувати моделі звертання, привітання, ввічливості;
- грамотно писати українською мовою із дотриманням сучасних правописних норм;
- володіти різними видами усного спілкування; готуватися до публічного виступу;
- знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні власне українську та іншомовну лексику, термінологічну лексику та виробничо-професійні, науково-технічні професіоналізми;
- знаходити в тексті і доречно використовувати у професійному мовленні синоніми, пароніми, омоніми; користуватися різними видами словників;
- перекладати тексти українською мовою, використовуючи термінологічні двомовні словники, електронні словники.
- правильно записувати числівники та цифрову інформацію у професійних текстах; узгоджувати числівники з іменниками;
- правильно використовувати найпоширеніші дієслівні форми у професійному спілкуванні;
- правильно вживати прийменникові конструкції у професійних текстах, перекладати прийменникові конструкції українською мовою;
- володіти нормами української пунктуації.

Курс навчальної дисципліни «Українська мова професійній комунікації» розрахований на 2 кредити ECTS. Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 60 год., із них 12 год. – лекції, 16 год. – семінарські заняття, 28 год. – самостійна робота, 4 год. – модульна контрольна робота.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Українська мова професійній комунікації» завершується складанням екзамену.

СТРУКТУРНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення даної дисципліни є структура української мови на сучасному етапі її функціонування.

Курс:	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 2 Змістові модулі: 2 Загальний обсяг дисципліни (години): 60 Тижневих годин: <i>2 години</i>	Галузь знань 06 Журналістика Шифр та назва напрямку: <i>061 Журналістика (реклама та зв'язки з громадськістю)</i> ОКР – «бакалавр»	Нормативна Рік підготовки: 1 Семестр: 1 Аудиторні заняття: 28 годин Лекції: 12 годин Практичні заняття: 16 годин Самостійна робота: 28 годин Модульний контроль: <i>4 години, екзамен</i>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ заняття	Назва заняття							
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семинар.	Самостійн. робота	Підсумк. контроль	Екзамен
Змістовий модуль I. Вступ до вивчення дисципліни. Орфографічні та орфоепічні норми у професійному мовленні								
1.	Найважливіші відомості з історії походження та розвитку української мови	5	1	1		4		
2.	Мова і суспільство	5	1	1		4		
3.	Графіка та орфографія української мови	10	8	2	6	2		
4.	Поняття про орфоепію. Особливості української літературної вимови	10	6	2	4	2	2	
Разом		30	16	6	10	12	2	
Змістовий модуль II. Лексичні норми у професійному мовленні								
5.	Лексико-семантичні категорії в українській мові	10	4	2	2	6		
6.	Лексика української мови за походженням	10	4	2	2	6		
7.	Лексика української мови з погляду сфер вживання	10	6	2	2	4	2	
Разом		30	12	6	6	16	2	
Разом за навчальним планом		60	28	12	16	28	4	

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I. Вступ до вивчення дисципліни. Орфографічні та орфоепічні норми у професійному мовленні

Тема 1. Найважливіші відомості з історії походження та розвитку української мови

Найважливіші відомості з історії походження та розвитку української мови: початок становлення (VI ст. н.е.); формування фонетичної системи (XII – перша половина XIII ст.); розвиток фонетичної і граматичної систем (до середини XVI ст.). Літературно-писемна двомовність XVI – XVII ст.: слов'яноноруська мова, староукраїнська («проста мова»). Національна літературна мова: нова (XIX – початок XX ст.), сучасна (XX ст.). Літературна мова і сучасні говори; середньонаддніпрянська діалектна база.

Лінгвоцид в історії української мови.

Українська мова серед інших мов світу. Типологічні ознаки української мови.

Тема 2. Мова і суспільство

Макросоціальні та мікросоціальні спільноти та мовні структури. Професійна комунікація як вид соціально-мовної взаємодії. Соціальні та мовні характеристики комунікантів у процесі спілкування. Форми спілкування у різних соціальних ситуаціях. Комп'ютер як новий фактор диференціації мови.

Мовна політика Мовна ситуація та мовна політика у різних країнах. Проблеми мовних контактів. Законодавче врегулювання особливостей функціонування мов в Україні.

Функції мови.

Поняття літературної мови. Основні ознаки літературної мови. Тлумачення змісту понять *мова загальнонародна, мова літературна, мова державна, державний статус мови*. Закон про мови. Поняття мови в Конституції України.

Мовна норма. Типи мовних норм. Кодифікація. Реалізація графічних, орфографічних, орфоепічних, акцентуаційних, лексичних, фразеологічних, морфологічних, синтаксичних і стилістичних норм сучасної української літературної мови у професійному мовленні журналіста.

Тема 3. Графіка та орфографія української мови

Графіка української мови. Короткі відомості з історії української графіки.

Український алфавіт. Співвідношення між буквами українського алфавіту й фонемами української літературної мови

Співвідношення орфографії з графікою та орфоепією. Принципи української орфографії (фонетичний, морфологічний, історичний та семантико-диференційний). Роль і місце кожного з них в українській орфографії. Орфографічні словники.

Український правопис. З історії українського правопису. Проблеми сучасного українського правопису.

Найважливіші правописні норми сучасної української літературної мови. Ненаголошені **е, и, о** в сучасній українській літературній мові. Звук [а] з давнього звука [о]. Позначення м'якості приголосних на письмі. Найважливіші правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа в сучасному українському правописі. Сполучення літер **йо –ьо**. Правопис префіксів у сучасній українській літературній мові. Префікси **роз-, без-, через-**; особливості появи в них звука [з^с]. Префікс **з-**. Префікси **пре-, при-, прі-**. Особливості правопису кінцевих приголосних у префіксах **від-, між-, над-, об-, перед-, під-, понад-** та ін. Правопис слів іншомовного походження в сучасній українській літературній мові. Правила написання **и, і, е**, м'якого знака, апострофа у словах іншомовного походження. Подвоєння та подовження приголосних. Власні та загальні назви в сучасній українській літературній мові. Правила вживання великої літери у власних назвах. Написання слів разом, окремо і через дефіс. Правопис **не**, ні з різними частинами мови.

Тема 4. Поняття про орфоепію. Особливості української літературної вимови

Українська орфоепія як розділ мовознавчої науки, що визначає систему загальноприйнятих правил української літературної мови.

Значення орфоепічних норм. Норми української літературної вимови. Основні риси українського вокалізму. Основні риси українського консонантизму.

Норми щодо наголошування слів. Орфоепічні словники.

Причини відхилень від орфоепічних норм. Необхідність боротьби з порушеннями орфоепічних норм української літературної мови і забезпечення високої культури мовлення.

Змістовий модуль II. Лексичні норми у професійному мовленні

Тема 5. Лексико-семантичні категорії в українській мові

Лексикологія як мовознавча дисципліна. Предмет вивчення лексикології. Однозначні та багатозначні слова в сучасній українській мові. Причини виникнення багатозначності. Пряме й переносне значення слова.

Синоніми в українській мові. Джерела виникнення синонімії. Типи синонімів: семантичні, стилістичні, семантико-стилістичні. Абсолютні синоніми. Контекстуальні синоніми.

Омоніми в українській мові. Класифікація омонімів (повні та неповні, похідні й непохідні; семантичні, словотворчі, морфологічні). Різновиди

неповних лексичних омонімів: омофони, омографи, омоформи. Міжмовні омоніми. Шляхи виникнення омонімії.

Антоніми в українській мові. Типи антонімів: контрарні, комплементарні, векторні. Контекстуальні антоніми. Антонімія багатозначних слів. Енантіосемія як окремих різновид антонімії.

Пароніми в українській мові. Групи паронімів за лексичним значенням: синонімічні, антонімічні, семантично близькі, семантично різні. Види паронімів за звуковим складом. Стилїстичні функції паронімів.

Тема 6. Лексика української мови за походженням

Споконвічна українська лексика. Формування української лексики. Успадкована та запозичена лексика. Спільноіндоєвропейська, спільнослов'янська, східнослов'янська лексика. Власне українська лексика. Тематичні групи, основні фонетичні та морфологічні особливості власне української лексики. Українізми в інших мовах світу.

Лексичні запозичення зі слов'янських мов. Старослов'янізми в українській мові, їх семантичні, фонетичні, словотвірні та морфологічні ознаки. Стилїстичне використання старослов'янізмів. Запозичення зі східнослов'янських мов. Запозичення із західнослов'янських мов.

Лексичні запозичення з неслов'янських мов. Етапи запозичень в українській мові. Типи іншомовних запозичень: матеріальні запозичення, кальки, напівкальки; прямі та опосередковані; усні та писемні запозичення. Основні ознаки запозичень з латинської, грецької, французької, англійської, німецької, турецької, італійської та ін. мов. Інтернаціоналізми, екзотизми та варваризми у складі запозиченої лексики. Фонетико-морфологічна адаптація іншомовних слів. Стилїстичні властивості іншомовної лексики. Місце іншомовних слів у складі лексики української мови. Причини іншомовних запозичень та їх стилїстичні функції.

Тема 7. Лексика української мови з погляду сфер вживання

Загальноживана і вузьковживана лексика. Особливості функціонування загальноживаної лексики. Динамізм загальноживаної лексики. Особливості функціонування вузьковживаної лексики. Основні групи вузьковживаної лексики. Умовність меж окремих шарів загальноживаної, територіально-обмеженої і соціально-професійної лексики.

Діалектна лексика. Особливості територіально обмеженої лексики. Типи лексичних діалектизмів. Специфіка власне лексичних діалектизмів. Тематичні групи етнографічних діалектизмів. Семантичні діалектизми. Вживання діалектизмів в літературній мові.

Термінологічна і професійна лексика. Ознаки термінологічної лексики. Структурно-семантичні особливості термінів. Класифікація термінів. Терміни в різних стилях мови. Міжтермінологічна омонімія. Термінологізація і детермінологізація. Ознаки професійної лексики. Мовні та стилїстичні функції професіоналізмів.

Жаргонна лексика. Поняття *жаргон*. Ознаки жаргонної лексики. Джерела поповнення (кримінальний жаргон, молодіжна субмова та ін.). Термін *сленг*. Групи сленг-лексики. Джерела поповнення сленгу (розмовна мова, жаргонний субстрат, запозичення з інших мов, діалектна лексика та ін.). Способи творення сленгу. Критерії розмежування сленгу та жаргону. Мовні та стилістичні функції жаргонізмів.

Арготична лексика. Поняття *арготизм*. Ознаки арготичної лексики. Злодійське, картярське, лірницьке та жебрацьке арго. Способи творення арготизмів. Мовні та стилістичні функції арготизмів.

Лексика української з погляду активного вживання. Активний і пасивний склад лексики сучасної української мови. Позамовні та внутрішньомовні причини історичних змін у лексиці. Типи змін у лексико-семантичній системі: зникнення слів, зникнення значень слів, поява нових слів, поява нових значень.

Лексика української з погляду пасивного вживання. Групи пасивної лексики (історизми, архаїзми, неологізми). Причини архаїзації слів. Лексичні та семантичні архаїзми. Семантичні групи історизмів. Причини виникнення неологізмів. Лексико-семантичні групи неологізмів. Загальномовні та авторські неологізми.

IV. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I. Вступ до вивчення дисципліни. Орфографічні та орфоепічні норми у професійному мовленні

Тема 3. Графіка та орфографія української мови

Практичне заняття №1

План

1. Поняття про орфографію. Принципи сучасного українського правопису.
2. Правила вживання апострофа, буквосполучень *ьо-йо*, м'якого знака.
3. Правопис префіксів у сучасній українській мові.
4. Ненаголошені *е, и, о* в сучасній українській літературній мові.

Література

1. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2000.
2. Сучасна українська мова / За ред. О.Д. Пономарева. – К.: Либідь, 2001.
3. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1995.
4. Шапошникова І.В., Гайдученко Г.М. Сучасна українська літературна мова. Фонетика і фонологія. Орфоепія. Графіка і орфографія: Методичний посібник. – Херсон, 2001.

Питання для самоконтролю

1. На яких фонологічних закономірностях ґрунтуються правопис м'якого знака, вживання апострофа, сполучень літер *йо – ьо*?
2. Визначте, за якими принципами здійснюється правопис префіксів **пре, при- прі-, з-, роз-, без-, через-, від-, між-, над-, об-, перед-, під-, понад-** в сучасній українській літературній мові; звука [а] з давнього звука [о];
3. Визначте, за якими принципами здійснюється правопис ненаголошених **е, и, о** в сучасній українській літературній мові.

Практичне заняття №2

План

1. Правопис слів іншомовного походження.
2. Правила вживання великих літер у власних назвах.
3. Подвоєння та подовження приголосних.
4. Спрощення груп приголосних.

Література

1. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2000.
2. Сучасна українська мова / За ред. О.Д. Пономарева. – К.: Либідь, 2001.
3. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1995.
4. Шапошникова І.В., Гайдученко Г.М. Сучасна українська літературна мова. Фонетика і фонологія. Орфоепія. Графіка і орфографія: Методичний посібник. – Херсон, 2001.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає специфіка правопису слів іншомовного походження в сучасній українській літературній мові?
2. Сформулюйте правила вживання великої літери у власних назвах у сучасній українській літературній мові.
3. Визначте, за якими принципами здійснюється спрощення у групах приголосних в українській мові.
4. У чому полягає специфіка подовження та подвоєння приголосних у сучасній українській літературній мові?

Практичне заняття №3

План

1. Правопис не-, ні- з іменниками, прикметниками, займенниками.
2. Правопис не-, ні- з дієсловами, прислівниками, дієприкметниками та дієприслівниками.
3. Правопис слів разом, окремо, через дефіс.
4. Правопис іменників та прикметників разом, окремо, через дефіс.
5. Правопис прислівників разом, окремо, через дефіс.
6. Правопис прийменників, сполучників, часток разом, окремо, через дефіс.

Література

1. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2000.
2. Сучасна українська мова / За ред. О.Д. Пономарева. – К.: Либідь, 2001.
3. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1995.
4. Шапошникова І.В., Гайдученко Г.М. Сучасна українська літературна мова. Фонетика і фонологія. Орфоепія. Графіка і орфографія: Методичний посібник. – Херсон, 2001.

Питання для самоконтролю

1. Сформулюйте правила написання не-, ні- з іменниками, прикметниками, займенниками у сучасній українській літературній мові.
2. Сформулюйте правила написання не-, ні- з дієсловами, прислівниками, дієприкметниками та дієприслівниками.
3. Сформулюйте правила написання складних іменників разом, окремо, через дефіс.
4. Сформулюйте правила написання складних прикметників разом, окремо, через дефіс.
5. Сформулюйте правила написання прислівників разом, окремо, через дефіс.
6. Сформулюйте правила написання займенників, прийменників та сполучників разом, окремо, через дефіс.
7. Сформулюйте правила написання часток разом, окремо, через дефіс зі словами.

Тема 4. Поняття про орфоепію. Особливості української літературної вимови

Практичне заняття №4, 5

План

1. Основні орфоепічні норми української мови.
2. Вимова голосних звуків в українській мові.
3. Вимова приголосних звуків в українській мові.
4. Особливості вимови слів іншомовного походження.
5. Особливості наголошування слів в українській мові.

Література

1. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. – К.: Либідь, 1995.
2. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2000.
3. Сучасна українська мова / За ред. О.Д. Пономарева. – К.: Либідь, 2001.
4. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1995.
5. Шапошникова І.В., Гайдученко Г.М. Сучасна українська літературна мова. Фонетика і фонологія. Орфоепія. Графіка і орфографія: Методичний посібник. – Херсон, 2001.

Питання для самоконтролю

1. На яких фонологічних особливостях ґрунтуються орфоепічні норми української мови?
2. Який існує зв'язок між орфоепією, фонетикою, фонологією та орфографією.
3. Назвіть основні риси української літературної вимови голосних.
4. Схарактеризуйте основні риси української літературної вимови приголосних.
5. Визначте основні закономірності наголошення слів в українській мові.
6. Наведіть приклади складних випадків наголошення слів в українській мові.
7. Прокоментуйте випадки порушення орфоепічних норм.

Змістовий модуль III. Лексичні норми у професійному мовленні

Тема 5. Лексико-семантичні категорії в українській мові

Практичне заняття №6

План

1. Однозначні та багатозначні слова в сучасній українській мові.
2. Причини виникнення багатозначності. Пряме й переносне значення слова.
3. Класифікація синонімів.
4. Класифікація омонімів.
5. Класифікація антонімів.

6. Класифікація паронімів.
7. Стилiстичні функції синонімів, омонімів, антонімів, паронімів.

Література

1. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства. – К.- Одеса: Либідь, 1983. – 279с.
2. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства – К.: Академія, 2002. – 368с.
3. Ющук І.П. Лекції зі вступу до мовознавства. – К.: Міжнар. ін-т лінгвістики і права, 1992. – 112 с.
4. Апресян Ю.Д. Лексическая семантика. Синонимические средства языка. – М.: РАН, 1995. – 472с.
5. Белецкий А.А. Лексикология и теория языкознания (ономастика). – К.: Изд-во Киев. ун-та, 1972. – 209 с.
6. Виноградов В.В. Избранные труды. Лексикология и лексикография. – М.: «Наука», 1977. – 312 с..
7. Сучасна українська літературна мова: Лексика і фразеологія /За заг.ред.акад. І.К.Білодіда. – К.: Наукова думка, 1973. – 440 с.

Питання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте моносемію як лексико-семантичну категорію
2. Схарактеризуйте полісемію як лексико-семантичну категорію
3. Назвіть типи виникнення багатозначності.
4. Схарактеризуйте омонімію як лексико-семантичну категорію.
5. Назвіть критерії розмежування омонімії та полісемії.
6. У чому полягає подібність і відмінність між омонімами та паронімами?
7. На які різновиди поділяються омоніми?
8. Яке значення мають міжмовні омоніми при сприйманні та перекладі чужомовного тексту?
9. Проаналізуйте шляхи виникнення омонімії.
10. Схарактеризуйте синонімію як лексико-семантичну категорію.
11. На які різновиди поділяються синоніми?
12. За якими ознаками синоніми об'єднуються в синонімічні ряди?
13. Проаналізуйте джерела виникнення синонімії.
14. Розкрийте значення термінів “перифраз” та “евфемізм”. Наведіть приклади.
15. Схарактеризуйте антонімію як лексико-семантичну категорію.
16. На які групи поділяються антоніми за структурою? Наведіть приклади.
17. На чому ґрунтується семантична класифікація антонімів?
18. В основі яких художньо-зображальних прийомів лежить антонімія? Наведіть приклади.
19. У чому полягає зв'язок антонімії з багатозначністю й синонімією?
20. Схарактеризуйте паронімію як лексико-семантичну категорію.
21. На які групи поділяються пароніми за лексичним значенням?

Тема 6. Лексика української мови за походженням

Практичне заняття №7

План

1. Формування української лексики.

2. Спільноіндоевропейська, спільнослов'янська, східнослов'янська лексика.
3. Власне українська лексика.
4. Українізми в інших мовах світу.
5. Старослов'янізми в українській мові.
6. Запозичення зі східнослов'янських мов.
7. Запозичення із західнослов'янських мов.
8. Запозичення з латинської та грецької мов.
9. Запозичення зі східних мов.
10. Інтернаціоналізми, екзотизми та варваризми у складі запозиченої лексики.
11. Фонетико-морфологічна адаптація іншомовних слів.

Література

1. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К. Вища школа, 1985. – 360 с.
2. Словник іншомовних слів/ За ред. О. С. Мельничука. – К.: Головна редакція УРЕ, 1985. – 967
3. Сучасний словник-мінімум іншомовних слів. – К.: Довіра, 1999. – 369 с.
4. Сучасна українська літературна мова: Лексика і фразеологія /За заг.ред.акад. І.К.Білодіда. – К.: Наукова думка, 1973. – 440 с.
5. Сучасна українська літературна мова / За ред. А.П. Грищенка. – К.:Вища школа, 1997. – 493с.

Питання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте особливості формування власне української лексики.
2. Назвіть специфічні ознаки власне української лексики.
3. Які види запозичень розрізняють в українській мові?
4. Назвіть основні етапи запозичень в українській мові.
5. Схарактеризуйте запозичення зі слов'янських мов.
6. Схарактеризуйте запозичення з латинської та грецької мов.
7. Схарактеризуйте запозичення із західноєвропейських мов.
8. Схарактеризуйте запозичення зі східних мов.
9. Визначте принципи фонетико-морфологічної адаптації іншомовних слів.
10. Розкрийте значення термінів *інтернаціоналізм*, *варваризм* та *екзотизм*.
11. Розкажіть про взаємодію питомої і запозиченої лексики.

Тема 7. Лексика української мови з погляду сфер вживання

Практичне заняття №8

План

1. Основні групи вузьковживаної лексики.
2. Особливості територіально обмеженої лексики.
3. Ознаки термінологічної лексики.
4. Основні ознаки жаргонної лексики.
5. Класифікація жаргонної лексики.
6. Термін *сленг*.
7. Групи сленг-лексики.
8. Ознаки арготичної лексики.

9. Класифікація арготичної лексики.
10. Лексика української з погляду пасивного вживання
11. Лексика української з погляду активного вживання

Література

1. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К.: Вища школа, 1985.– 360 с.
2. Словник сучасного українського сленгу / Упоряд. Т. М. Кондратюк. – Харків : Фоліо, 2006 . – 350с.
3. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соц. диференціація укр. мови. - К.: Критика, 2005. - 464 с.
4. Ставицька Л. Український жаргон. Словник. – К.: Критика, 2005. – 494с
5. Сучасна українська літературна мова: Лексика і фразеологія /За заг.ред.акад. І.К.Білодіда. – К.: Наукова думка, 1973. – 440 с.
6. Сучасна українська літературна мова / За ред. А.П. Грищенка. – К.:Вища школа,1997. – 493с.

Питання для самоконтролю

1. Як поділяється лексика української мови з погляду сфер вживання?
2. На які групи поділяються діалектизми?
3. На які групи за походженням та сферою вживання поділяються терміни?
4. Яка різниця між загальнонауковою та галузевою термінологією?
5. Дайте визначення поняттю “жаргон”. Назвіть основні ознаки та різновиди жаргонізмів.
6. Дайте визначення поняттю “сленг”. Назвіть групи сленг-лексики та основні способи творення сленгізмів.
7. Схарактеризуйте джерела поповнення жаргону та сленгу.
8. Дайте визначення поняттю “арго”. Назвіть різновиди арго.
9. Чим відрізняються жаргонізми від арготизмів? Наведіть приклади.
10. Схарактеризуйте лексику активного вжитку. Назвіть основні критерії розмежування активної і пасивної лексики.
11. Які слова називаються історизмами? Які семантичні групи історизмів виділяють?
12. Які слова називають архаїзмами? На які групи вони поділяються?
13. Назвіть та схарактеризуйте лексико-семантичні групи неологізмів.
14. Дайте визначення поняттю “оказіоналізми”. Поясніть процес їх виникнення.

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I. Вступ до вивчення дисципліни. Орфографічні та орфоепічні норми у професійному мовленні

Тема 1. Найважливіші відомості з історії походження та розвитку української мови

Завдання:

Ознайомитися із монографією *Г.П. Півторака «Українці: звідки ми і наша мова»*.

Тема 2. Мова і суспільство

Завдання:

Ознайомитися із працею *«Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду: документи і матеріали»*

Тема 3. Графіка та орфографія української мови

Завдання:

1. У фаховій літературі знайти приклади до теми «Орфографічні норми сучасної української літературної мови»
2. Підкреслити у та пояснити в тексті основні орфограми української мови.

Був прозорий сонячний ранок, і мовчазні навколишні простори, дбайливо устелені срібlistим сніговим килимом, так ясніли напроти сонця, що аж сліпило очі. З кінських ніздрів сизо порскали клубні пари, лунко били копита об мерзлу, закам'янілу землю, і лискучі полозки саней, весело поскрипуючи, грайливо заточувались то в один бік, то в другий.

Обабіч дороги бовваніли пухнасті, завалені снігом дерева, випинались кущі, схожі на білі копиці, тоскно дзвеніло на вітрі торішнє сухе бадилля, де-не-де гостро виткнуто з-під заметів.

Ось у вибалку заряхтіло хатками, обставленими рудим очеретом, село. Тонкі сизуваті цівочки диму рівно вилися з плетених бовдурів високо вгору, мов змагалися, хто з них дістанеться вище. А над усім прозорим безмежжям у блакитному бездонні неба промінилось сонце.

Він широко вдивлявся в ясне безмежжя простору своїми великими очима, і десь із глибини, спідсподу вирунало дивне переконання, що оця-от земля і є його єдина найвірніша кохана, заради якої бродить шляхами велелюдними, терзається, бореться, плекає світлі сподівання, виношує в серці пристрасні слова.

Тема 4. Поняття про орфоепію. Основні риси української літературної вимови

Завдання:

1. У фаховій літературі знайти приклади до теми «Орфоепічні норми української мови».

Змістовий модуль II.

Лексичні норми у професійному мовленні

Тема 5. Лексико-семантичні категорії в українській мові

Завдання:

За всіх лихоліть Полісся було своєрідною оазою порятунку для полудневих мешканців України. Впродовж багатьох сторіч Київ та його околичні землі постійно зазнавали жорстоких нападів, що їх чинили степові тюркські кочівники, чорні клобуки-берендеї, торки, печеніги і, особливо, половці, себто кипчаки та кумаки. Про ці події мовиться і в “Повісті минулих літ”. Але найбільших руйнувань зазнав стольний град за татаро-монгольської навали, а пізніше й од кримчаків та турків. Кілька століть поспіль полудневі землі нагадували суцільну руїну. Багатьом краянам, котрі лишалися в живих, доводилося відступати в поліські нетрища, щоб перебути страшні лихоліття. Так чинили й київські князі та їх прислуга, яка здебільшого осідала в Овручі – одній зі столиць літописних древлян. Згуртувавши сили, вони невдовзі поверталися назад, щоб оживити сплюндровані чужинцями місця. Жоден із зайд не наважувався “погостювати” в густих пралісах, серед топких боліт та суцільного бездоріжжя; якщо й були окремі набіги, то вони, як засвідчують численні легенди й перекази, закінчувалися трагічно для нападників. Із цієї нагоди варто згадати й такий історичний факт: року 945 великий князь київський, відновивши владу над древлянами, вирушив збирати чергову подвійну данину з лісовиків, що й стало причиною його загибелі – розгнівані тутешняки вчинили над ним самосуд неподалік Коростеня, який був тоді столицею древлян (Ст. – 2004. – № 1).

1. Виписати слова, вжиті у прямому і переносному значенні. Визначити тип перенесення.
2. Виписати багатозначні слова (увести у словосполучення).
3. До трьох слів (різні частини мови) утворити синонімічні ряди.
4. До п’яти слів (різні частини мови) підібрати антоніми.
5. Знайти слова, які можуть утворювати омонімічні пари.
6. Проаналізувати використану лексику з погляду активного та пасивного вживання.
7. Знайти стилістично марковані слова.

Тема 6. Лексика української мови за походженням

Завдання:

1. Визначте за фонетичними та граматичними показниками, з якої мови запозичене слово.

Гіперреалізм, форсаж, цивілізація, штихель, спагеті, штрек, ятаган, премудрий, шляхта, джсин, джентльмен, штанга, аспірантура, штамп, будуар, ажіотаж, вождь, турне, камбуз, жабо, балик, джемпер, ярлик,

диктатура, депресія, парча, синтаксис, псевдонім, архітектор, саранча, дисгармонія, гюйс, тріо, піца.

2. Користуючись "Етимологічним словником української мови", пояснити походження і значення назв українських місяців і днів. Назвати серед них власне українські слова.

3. Користуючись словником іншомовних слів, випишіть по 4-6 слів, запозичених із західноєвропейських мов. Складіть з ними речення.

Тема 7. Лексика української мови з погляду сфер вживання

Завдання:

1. Наведіть приклади (до 10) індивідуально-авторських неологізмів, укажіть способи їх творення. Проаналізуйте використану лексику з погляду активності її вживання. З якою метою вживається в цьому тексті застаріла лексика?

За всіх лихоліть Полісся було своєрідною оазою порятунку для полудневих мешканців України. Впродовж багатьох сторіч Київ та його околичні землі постійно зазнавали жорстоких нападів, що їх чинили степові тюркські кочівники, чорні клобуки-берендеї, торки, печеніги і, особливо, половці, себто кипчаки та кумаки. Про ці події мовиться і в "Повісті минулих літ". Але найбільших руйнувань зазнав стольний град за татаро-монгольської навали, а пізніше й од кримчаків та турків. Кілька століть поспіль полудневі землі нагадували суцільну руїну. Багатьом краям, котрі лишалися в живих, доводилося відступати в поліські нетрища, щоб перебути страшні лихоліття. Так чинили й київські князі та їх прислуга, яка здебільшого осідала в Овручі – одній зі столиць літописних древлян. Згуртувавши сили, вони невдовзі поверталися назад, щоб ожити сплюндровані чужинцями місця. Жоден із зайд не наважувався "погостювати" в густих пралісах, серед топких боліт та суцільного бездоріжжя; якщо й були окремі набіги, то вони, як засвідчують численні легенди й перекази, закінчувалися трагічно для нападників. Із цієї нагоди варто згадати й такий історичний факт: року 945 великий князь київський, відновивши владу над древлянами, вирушив збирати чергову подвійну данину з лісовиків, що й стало причиною його загибелі – розгнівані тутешняки вчинили над ним самосуд неподалік Коростеня, який був тоді столицею древлян (Ст. – 2004. – № 1).

VI. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. Вступ до вивчення дисципліни. Орфографічні та орфоепічні норми у професійному мовленні			
Тема 1. Найважливіші відомості з історії походження та розвитку української мови (4 год.)	Практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування	5*2	I
Тема 2. Мова і суспільство (4 год.)	Практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування	5*2	II
Тема 3. Графіка та орфографія української мови (2 год.)	Практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування	5	IV -V
Тема 4. Поняття про орфоепію. Основні риси української літературної вимови (2 год.)	Практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування, іспит	5	V -VI
Разом за змістовий модуль: 30 балів			
Змістовий модуль II. Лексичні норми у професійному мовленні			
Тема 5. Лексико-семантичні категорії в українській мові (6 год.)	Практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування, іспит	5*3	IX - X
Тема 6. Лексика української мови за походженням (6 год.)	Практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування, іспит	5*3	XI- XII
Тема 7. Лексика української мови з погляду сфер вживання (4 год.)	Практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування, іспит	5*2	XIII -XIV
Разом за змістовий модуль: 40 балів			
Разом за семестр: 70 балів			

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Українська мова у професійній комунікації» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано далі у вигляді таблиць.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

1 семестр

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	6	6
2.	Відвідування практичних (семінарських) занять	1	8	8
3.	Виконання завдання з самостійної роботи	5	14	70
4.	Робота на практичному занятті, в т.ч. доповідь, дискусія, виступ, повідомлення	10	8	80
6.	Модульна контрольна робота	25	2	50
6.	Екзамен			40
Максимальна кількість балів: 214				
Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів $214/60 \approx 3,6$				

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовують такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

90 – 100 балів – **відмінно (A)**

82 – 89 балів – **добре (B)**

75 – 81 бал – **добре (C)**

69 – 74 бали – **задовільно (D)**

60 – 68 балів – **задовільно (E)**

35 – 59 балів – **незадовільно** з можливістю повторного складання (**FX**)

1 – 34 бали – **незадовільно** з обов'язковим повторним курсом (**F**)

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	грунтовне та вичерпне знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; якісне вивчення основної та додаткової літератури; творче використання набутих знань та умінь
«добре»	повні знання із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань, однак у відповіді студента наявні незначні помилки
«задовільно»	знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхова обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача
«незадовільно»	відповідь під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна; студент

	неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни
--	---

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних заняттях.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;

Х. ПИТАННЯ ДО КУРСУ

«Українська мова у професійній комунікації»

1. Роль мови в суспільному житті.
2. Походження української мови.
3. Українська мова серед інших мов світу. Типологічні ознаки української мови.
4. Літературна мова. Поняття *норма*.
5. Сильові різновиди української мови.
6. Сучасна українська орфоепія. Основні норми літературної вимови голосних і приголосних звуків.
7. Графіка сучасної української літературної мови.
8. Принципи сучасного українського правопису. Найважливіші відомості з його історії.
9. Позначення м'якості приголосних на письмі. Найважливіші правила вживання м'якого знака.
10. Правила вживання апострофа в сучасному українському правописі. Сполучення літер **йо –ьо**.
11. Правопис префіксів у сучасній українській літературній мові.
12. Правопис слів іншомовного походження в сучасній українській літературній мові.
13. Ненаголошені **е, и, о** в сучасній українській літературній мові. Звук [а] з давнього звука [о]. Префікси **пре-, при-, при-**.
14. Власні та загальні назви в сучасній українській літературній мові. Правила вживання великої літери у власних назвах.
15. Написання складних слів разом, через дефіс та окремо.
16. Правопис **не** з різними частинами мови.
17. Чергування голосних фонем в українській мові.
18. Чергування приголосних фонем у процесах словозміни та словотворення. Історичні та позиційні чергування. Найдавніші чергування голосних у
19. Позиційні чергування приголосних звуків сучасної української літературної мови. Чергування **у – в, і – й**.
20. Слово в лексико-семантичній системі мови. Лексичне значення слова. Багатозначні та однозначні слова. Прямі і переносні значення слів.
21. Розвиток багатозначності слів. Метафора. Метонімія.
22. Синонімія як лексико-семантичне явище. Класифікація синонімів в українській мові.
23. Омонімія як лексико-семантичне явище. Класифікація омонімів в українській мові.
24. Антонімія як лексико-семантичне явище. Класифікація антонімів в українській мові.
25. Паронімія як лексико-семантичне явище. Класифікація паронімів в українській мові.
26. Походження лексики української мови.
27. Лексичні запозичення з інших мов. Запозичення зі слов'янських та неслов'янських мов.

28. Лексика української мови з погляду сфер вживання. Загальноживана лексика. Лексика обмеженого використання: діалектна, жаргонна, арготизми. Термінологічна і професійно-виробнича лексика.
29. Активне і пасивне вживання лексики. Лексичні історизми та архаїзми. Неологізми.
30. Лексика міжстильова та стилістично маркована (стилістично забарвлена).

ХІ. ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна література

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. – Львів: Світ, 2003. – 432 с.
2. Безпояско О.К., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Граматика української мови. Морфологія. – К.: Либідь, 1993. – 336с.
3. Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови. – Київ: Пульсари, 2004. – 400 с.
4. Гайдученко Г., Шапошникова І. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія.-Херсон, 2001. – 268 с.
5. Горпинич В.О. Українська морфологія. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2000. – 370с.
6. Гуць М. В., Олійник І. Г., Ющук І. П. Українська мова у професійному спілкуванні: Навчальний посібник. – К.: Міжнародна агенція “BeeZone”, 2004. – 336 с.
7. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. – Донецьк:ДонДу, 1996. – 436с.
8. Козачук Г. О., Шкуратяна Н. Г. Практичний курс української мови. – К.: Вища школа, 1994. – 367 с.
9. Сучасна українська літературна мова: Вступ. Фонетика /За заг.ред.акад. І.К.Білодіда. – К.: Наук. думка, 1969. – 436 с.
- 10.Сучасна українська літературна мова: Лексика і фразеологія /За заг.ред.акад. І.К.Білодіда. – К.: Наукова думка, 1973. – 440 с.
- 11.Сучасна українська літературна мова: Морфологія /За заг.ред.акад. І.К.Білодіда.. – К. – К.: Наук. думка, 1969. – 582 с.
- 12.Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За ред. І.К.Білодіда. – К.: Наук. думка, 1972. – 511 с.
- 13.Сучасна українська літературна мова: Стилiстика /За заг.ред.акад. І.К.Білодіда.. – К., 1973. – 587 с.
- 14.Сучасна українська літературна мова: Підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ, та ін.; За ред. А. П. Грищенка. – 2-ге вид. – К.: Вища школа, 1997. – 493с.
- 15.Сучасна українська літературна мова: Підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; За ред. М. Я. Плющ. – К.: Вища школа, 2000. – 430с.
- 16.Сучасна українська мова: Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; За ред. О. Д. Пономарева. – 3-є вид. – К.: Либідь, 2005. – 400с.
- 17.Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова : Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія.– К.: Вища шк. Гол. вид-во, 1981.
- 18.Український правопис. – К.: Наук. думка, 2012. – 240 с.
- 19.Ющук І. П. Українська мова. Підручник для студ. філолог. спец. вищ. навч. закл. – К.: Либідь, 2004. – 640 с.

20.Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови. – К.: „Академія”, 2004. – 408 с.

Додаткова література

1. Авксентьев Л.Г. Сучасна українська мова. Фразеологія. – Харків: Вища школа, 1983. – 137 с.
2. Алефіренко М.Ф. Теоретичні питання фразеології. – Харків: Вища школа, 1987. – 125с.
3. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: Посібник / Заг. ред. О. Сербенської. – Л.: Світ, 1994. – 150с.
4. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. – К.: КМ Academia, 1994. – 254с.
5. Арполенко Г.П., Городенська К.Г., Щеобатюк К.Х. Числівник української мови. – К.: Наукова думка, 1980. – 242с.
6. Бевзенко С.П. Структура складного речення в українській мові. – К.: Вид-во Київ. держ. пед. ін-ту, 1987. – 79 с.
7. Безпояско О.К., Городенська К.Г. Морфеміка української мови. – К.: Наук. думка, 1987. – 212 с.
8. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис. – К.: Либідь, 1993. – 368 с.
9. Вихованець І.Р. Система відмінків української мови. – К.: Наук. думка, 1987. – 232с.
10. Вихованець І.Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. – К.: Наукова думка, 1988. – 256с.
11. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 472 с.
12. Гриценко А.П. Прикметник в українській мові. – К.: Наукова думка, 1978. – 207с.
13. Дорошенко І.С. Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові. – Харків: Вища школа, 1980. – 151 с.
14. Дудик П.С. Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення (Просте речення. еквіваленти речення). – К.: Наук. думка, 1975.
15. Загнітко А.П. Основи функціональної морфології української мови. – К.: Вища школа, 1991. – 80с.
16. Загнітко А.П. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис простого ускладненого і складного речення. – Донецьк: Вид-во Донецьк. ун-ту, 1994. – 204 с.
17. Загнітко А.П. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис словосполучення і простого речення. – Донецьк: Вид-во Донецьк. ун-ту, 1993. – 177 с.
18. Івченко А. Українська народна фразеологія: ономазіологія, ареали, етимологія. – Харків: ФОЛЮ, 1999. – 252с.
19. Караванський С. Пошук українського слова або боротьба за національне "я". – К.: Академія, 2001. – 240с.

- 20.Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови. – К.: ІМНАН, 1998. – 162 с.
- 21.Кучеренко І.К. Теоретичні питання граматики української мови: Морфологія. – К.: Вид-во КДУ, 1961. – Ч.1. – 172с.
- 22.Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови. Семантична структура слова. – Х.: Вища школа, 1977. – 151с.
- 23.Масенко Л. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2004. – 163 с.
- 24.Матвіяс І.Г. Іменник в українській мові. – К.: Радянська школа, 1974. – 182с.
- 25.Медведєв Ф. П. Українська фразеологія: Чому ми так говоримо?. – Х.: Вища школа. – 1982. – 230с.
- 26.Мельничук О.С. Розвиток структури слов'янського речення. – К.: Наук. думка. 1966. – 324 с.
- 27.Пентиліук М.І. Культура мови і стилістика. – К.: Вежа, 1994. – 240с
- 28.Плющ М.Я. Категорії суб'єкта і об'єкта в структурі простого речення. – К.: Наук. думка, 1986. – 175 с.
- 29.Пономарів О.Д. Стилістика сучасної української мови. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2000. - 248 с.
- 30.Русанівський В.М. Структура лексичної і граматичної семантики. – К.: Наукова думка, 1988. – 187с.
- 31.Сімонок В. П. Семантико-функціональний аналіз іншомовної лексики в сучасній українській мовній картині світу. – Х.: Основа, 2000. – 330с.
- 32.Скрипник Л.Г. Фразеологія української мови. – К.: Наукова думка, 1973. – 279с.
- 33.Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1994. – 670 с.
- 34.Словотвір сучасної української літературної мови / Відп. ред. М.А. Жовтобрюх. – К.: Наукова думка, 1979. – 406 с.
- 35.Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соц. диференціація укр. мови. – К.: Критика, 2005. – 464 с.
- 36.Струганець Л. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ ст. – Тернопіль: Астон, 2002. – 352с.
- 37.Ужченко В. Д. Народження і життя фразеологізму. – К.: Рад. школа, 1988. –134с.
- 38.Український правопис. – 4-те вид., випр. й доп. – К.: Наук. думка, 1993. –
- 39.Чак Є. Д. Складні випадки вживання слів. – К.: Рад. школа, 1984. – 185 с.
- 40.Чак Є. Д. Чи правильно ми говоримо? – К.: Освіта, 1997. – 240 с.
- 41.Чапля І.К. Прислівники в українській мові. – Харків: Вид-во *Харківського* університету, 1960. – 124с.
- 42.Шевельов Ю. Вибрані праці: У 2 кн. Кн.І. Мовознавство / Упоряд. Л. Масенко.- К.: Вид. Дім «Києво-Могилянська Академія», 2008.
- 43.Шевельов Ю. Нарис сучасної української літературної мови та інші лінгвістичні студії. К.: Темпора, 2012. – 446 с.

44. Шульжук К.Ф. Складні багатокомпонентні речення в українській мові. – К. Вища школа, 1986. – 183 с.
45. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. – 3-тє вид. – К.: Освіта, 1997. – 254 с.

Довідкова література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2001. – 1440 с.
2. Волощак М. Неправильно – правильно: Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації. – К.: Вид. центр “Просвіта”, 2000. – 128 с.
3. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. – К.: Вища школа, 1985. – 360с.
4. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. – К.: Либідь, 1995. – 192 с.
5. Головащук С. І. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. – К.: Вища школа, 1995. – 319 с.
6. Демська О. М., Кульчицький І. М. Словник омонімів української мови. — Львів: Фенікс, 1996. – 223с.
7. Довідник з культури мови / За ред. С. Я. Єрмоленко. – К.: Вища школа, 2005. – 400 с.
8. Єрмоленко С. Я., Биби́к С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С. Я. Єрмоленко. – К.: Либідь, 2001. – 224 с.
9. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. – К.: Кобза, 1993. – 472 с.
10. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Словник фразеологічних синонімів. – К.: Рад. школа, 1989. – 200 с.
11. Лингвистический энциклопедический словарь / Под ред. В.Н Ярцевой. – М.: Советская энциклопедия, 1990. – 683с.
12. Орфоепічний словник / Уклад. М. І. Погрібний. – К.: Рад. школа, 1984. – 629 с.
13. Півторак Г. Українці. Звідки ми і наша мова. К.: Наукова думка, 1993. - 200 с.
14. Повний словник антонімів української мови / Калашник В. С., Колоїз Ж. В.; Словник фразеологічних антонімів української мови / Л. М. Полюга. – Київ: Довіра, 2006. – 859 с.
15. Полюга М. М. Словник антонімів: понад 2000 антонімічних пар. – Київ: Рад. школа, 1987. – 173с.
16. Полюга Л. М. Словник українських морфем. – К.: Довіра, 2009. – 554с.
17. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. – К.: Знання, 2004. – 367 с.
18. Словник епітетів української мови / С. П. Биби́к, С. Я. Єрмоленко, Л. О. Пустовіт; За ред. С. Я. Єрмоленко. – К.: Довіра, 1998. – 431 с.

- 19.Словник іншомовних слів / Уклад. Л. О. Пустовіт та ін. – К.: Довіра, 2000. – 1018 с.
- 20.Словник паронімів української мови / Уклад. Д. Г. Гринчишин, О. А. Сербенська. – Київ: Радянська школа, 1986. – 221с.
- 21.Словник синонімів української мови: У 2-х т. / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. – К.: Наук. думка, 1999 – 2000.
- 22.Словник сучасного українського сленгу / Упоряд. Т. М. Кондратюк. – Харків : Фоліо, 2006 . – 350с.
- 23.Словник труднощів української мови / Д. Г. Гринчишин, А. О. Капелюшний, О. М. Пазяк та ін.; За ред. С. Я. Єрмоленко. – К.: Рад. школа, 1989. – 336 с.
- 24.Словник української мови: В 11-ти т. / І. К. Білодід (гол. ред.) та ін. – К.: Наук. думка, 1970 – 1980.
- 25.Ставицька Л. Український жаргон. Словник. – К.: Критика, 2005. – 494с
- 26.Струганець Л. Культура мови. Словник термінів. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 88 с.
- 27.Сучасний словник іншомовних слів: близько 20 тис. слів і словосполучень / НАН України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Уклад. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. – К. : Довіра, 2006. – 789с.
- 28.Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду: документи і матеріали / Упоряд.: Л. Масенко та ін. – Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 399 с
- 29.Українська мова. Енциклопедія. – К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с.
- 30.Фразеологічний словник української мови: у 2-х кн. / АН України; Інститут української мови; уклад. В. М. Білоножко, В. О. Винник, І. С. Гнатюк та ін. – К.: Наукова думка, 1993.

**Навчально-методична картка дисципліни
«УКРАЇНСЬКА МОВА У ПРОФЕСІЙНІЙ КОМУНІКАЦІЇ»**

Разом: лекції – 12 год., практичні заняття – 16 год.,
самостійна робота – 28 год., МК – 4 год., іспит

Модулі	Змістовий модуль I.						Змістовий модуль II.							
Назва модуля	Вступ до вивчення дисципліни. Орфографічні та орфоепічні норми у професійному мовленні						Лекційні норми у професійному мовленні							
Кількість балів за модуль Лекцій	113 балів						101 бал							
Теми лекцій	№ 1		№ 2		№ 3		№ 4		№ 5		№ 6			
	Тема 1. Найважливіші відомості з історії походження та розвитку української мови (0,5 б.)		Тема 2. Мова і суспільство (0,5 б.)		Тема 3. Іррація та орфографія української мови (1б.)		Тема 4. Поняття про орфоцію. Основні риси української літературної мови (1б.)		Тема 8. Лексико-семантичні категорії в українській мові (1б.)		Тема 9. Лексика української мови за походженням (1б.)		Тема 10. Лексика української мови з погляду сфери вживання (1б.)	

Модулі		Змістовий модуль І.			Змістовий модуль ІІ.		
Назва модуля	Лексичні норми у професійному мовленні						
Семінарські заняття	№1-3	№4-5	№6	№7	№8		
Теми семінарських занять	Тема 3. Графіка та орфографія української мови (33 балів)	Тема 4. Поняття про орфоцію. Основні риси української літературної мови (22 балів)	Тема 5. Лексико-семантичні категорії української мови (11 балів)	Тема 6. Лексика української мови за походженням (11 балів)	Тема 7. Лексика української мови з поглядом на сфер життя (11 балів)		
Самостійна робота	30 балів			40 балів			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 25 балів			Модульна контрольна робота 25 балів			